

מחקר: ילדים שזכו בחינוך טוב יותר בגן חובה - משכילים ומרוויחים יותר בבגרותם

04.8.2010 | 06:48 מאת דיוויד לאונהרדט

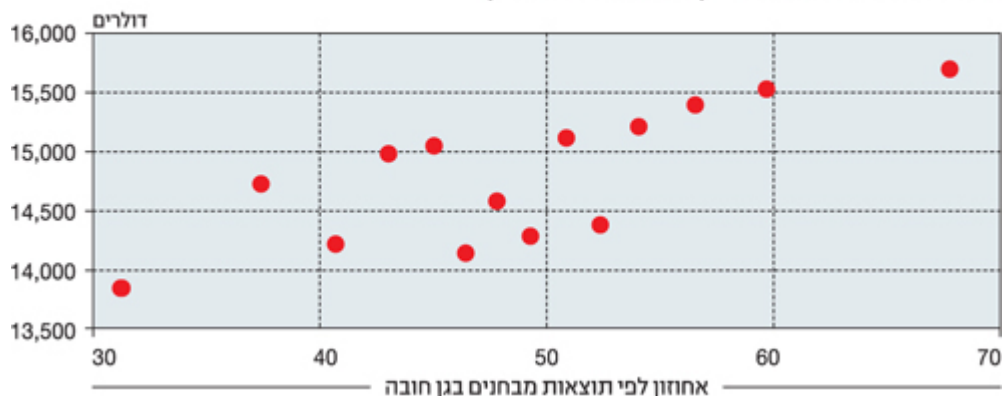
ניו יורק טיימס

כמה יכולים הגננת שלכם וחבריכם לגן החובה להשפיע על שארית חייכם? כלכלנים מעריכים כי לא הרבה. לטענתם, לגננות מצוינות ולתוכניות לימודים לגילים צעירים יכולות להיות השפעות גדולות בטווח הקצר, אך הן נוטות להתפוגג עם הזמן. ילדים שהצטיינו בגן לא מצליחים במבחנים עד חטיבת הביניים והתיכון יותר מילדים שלא הצטיינו בגילים מוקדמים - מה שהוביל לפקפוק מדכא ביכולתם של בית הספר והמורים לעשות שינוי אמיתי.

עם זאת, המחקרים שעסקו בנושא תמיד סבלו מחיסרון אחד בולט: הם התבססו בעיקר על מבחנים סטנדרטיים ולא על מגוון רחב יותר של נתונים, כמו בריאות הילד או השכר שהוא מרוויח בבגרותו. או כפי שאומר ראג' צ'טי, כלכלן באוניברסיטת הרווארד: "לא אכפת לנו מהציונים במבחנים בתיכון. אכפת לנו מהתוצאות של החינוך המוקדם בחיים הבוגרים".

הגנות תגדיל לך את השכר

שכר ממוצע בגיל 26-28 (לא כולל מובטלים)

מוקדם יותר השנה ניסו צ'טי וחמישה חוקרים אחרים להשלים את החסר. הם בחנו את מסלול חייהם של כ-12 אלף ילדים, שהיו חלק מניסוי חינוכי ידוע שהתקיים בטנסי בשנות ה-80, וכיום הם בסביבות גיל 30. בשבוע שעבר הציג צ'טי את הממצאים המרעישים למדי, שטרם הוערכו על ידי עמיתיו, בכנס אקדמי באוניברסיטת קיימברידג', מסצ'וסטס.

בדיוק כפי שקרה במחקרים אחרים, גם הניסוי גילה כי גננות אחדות יכלו לעזור לילדיהם בגן חובה ללמוד הרבה יותר לעומת גננות אחרות. ובדומה למחקרים אחרים, ההשפעה נעלמה ברובה עד חטיבת הביניים, בהתבסס על ציוני המבחנים. ואולם כאשר צ'טי ועמיתיו בחנו את התלמידים בבגרותם, הם גילו כי השפעת החינוך שבו זכו בגן החובה הופיעה מחדש שנים לאחר מכן.

לפי המחקר, ילדים שקיבלו חינוך טוב יותר בגן חובה היה סיכוי גדול יותר ללמוד במכללה, לעומת ילדים אחרים עם רקע דומה, אך קיבלו חינוך פחות טוב. לילדים שלמדו יותר בגילי הגן גם היה סיכוי נמוך יותר להפוך לאב/אם חד-הוריים. כמבוגרים, הם חסכו יותר לגיל הפנסיה. ואולי חשוב מכל - הם השתכרו יותר.

בגיל 27, כשכל הנתונים האחרים זהים, הם הרוויחו 100 דולר יותר בשנה על כל תזוזה חיובית של אחוז אחד בהתפלגות תוצאות המבחנים הסטנדרטיים. כלומר ילד בגן חובה שעבר מאחוזון 50 לאחוזון 60 - זינק סביר לילד בן 5 עם מורה טוב - הרוויח כ-1,000 דולר יותר בשנה בגיל

27 מאשר בוגר שבגן חובה היה ממוצע בלבד. במשך הזמן פער זה גדל והולך.

הכלכלנים לא מעמידים פנים שהם יודעים את הסיבה המדויקת לתופעה זו, אך לא קשה להעלות כמה השערות הגיוניות לכך. חינוך טוב בגיל מוקדם יכול להנחיל מיומנויות שישפיעו על שארית החיים - כמו סבלנות, משמעת, נימוסים ושקדנות. המבחנים שניתנים לבני 5 עשויים לזהות את המיומנויות האלה, לעומת הציונים שהם מקבלים במבחנים האמריקאיים שהם עוברים בשלבים מאוחרים יותר בחייהם, שלא מצליחים לעשות זאת.

תלוי בגנת

התקופה הנוכחית היא מצוינת לפרסום מחקר שכזה. בשעה שכלכלת ארה"ב עדיין חלשה להחריד, האי-ודאות שרבים מביעים בנוגע לערכו של החינוך מובנת, לאחר שראו כי גם בוגרי מכללות פוטרו בתקופת המשבר. כמעט מדי שבוע מפורסם בעיתון או בערוץ טלוויזיה כלשהו תחקיר הטוען כי החשיבות הרבה המיוחסת לחינוך מופרזת. הכתבות האלה מצטטות ארגונים ליברליים, כמו המכון למדיניות כלכלית, הטוענים כי חינוך אינו מסוגל להגן על עובדים בכלכלה הגלובלית הנוכחית. לעומת זאת, לעתים הן מצטטות שמרנים כמו צ'רלס מורי וראמש פונורו, שטוענים כי אנשים שלא למדו במכללה אינם חכמים מספיק.

עם זאת, הטענות נגד חינוך מסתמכות לרוב על שורה של אנקדוטות ועובדות סלקטיביות. בפועל, פער השכר בין בוגרי מכללות ואוניברסיטאות לבין שאר האוכלוסייה עלה לשיא ב-2009, לפי נתוני משרד העבודה האמריקאי, והאבטלה בקרב חסרי השכלה עלתה הרבה יותר. הדבר לא נובע מכך שאנשים חכמים הם גם במקרה אלה שנוטים לרכוש השכלה גבוהה - אלא מאופי החינוך. כך גילו שורה ארוכה של מחקרים כלכליים מאת ג'ולי ברי קולן, ג'יימס הקמן, פיליפ אוראפולוס וחוקרים רבים אחרים. המחקר שערכו צ'טי ועמיתיו הוא המחקר האחרון שתומך במסקנה זו.

שאלה משמעותית אחת שהמחקר היה צריך למצוא לה תשובה היתה בעיית הקשר בין סיבה לתוצאה. האם ילדים שמצליחים במבחנים בגן החובה יצליחו יותר בחיים בשל אישיותם ואופיים, או האם הגנת וחבריהם לגן הם שאחראים לשינוי?

הניסוי בטנסי, שנודע בשם פרויקט סטאר, ניסה למצוא תשובה לשאלות אלה כשחילק תלמידים באופן שרירותי לגן חובה. כתוצאה מכך, הגנים נהנו ממגוון דומה של תלמידים מכל המעמדות החברתיים, וניתן היה לצפות שביצועיהם במבחנים שקיבלו בסוף שנת הלימודים יהיו דומים. אך זה לא מה שקרה: כמה מהגנים הצליחו יותר מאחרים. הפערים היו גדולים מדי מכדי שניתן יהיה לתרצם באקראיות.

לגודל הגן - הסיבה שבשבילה התקיים פרויקט סטאר מלכתחילה - היתה כל הנראה השפעה מסוימת על הציונים. כיתות שבהן למדו 17-13 תלמידים הצליחו יותר מכיתות שבהן למדו 22-25 תלמידים. גם לזהות החברים לגן היתה השפעה: בגנים שבהן התלמידים השתייכו במוצע למעמד חברתי גבוה במעט, כל התלמידים הצליחו מעט יותר בבחינות. ואולם אף אחד מהגורמים האלה לא התקרב להסביר באופן מספק את הפער בין ביצועי הגנים. לכך היה צורך למצוא גורם אחר: הגנת. חלקן יעילות ביותר, חלקן לא - והבדל זה יכול להשפיע על תלמידים במשך שנים רבות.

התשובה על ההשקעה לא תתפוגג

דגלאס סטייגר, כלכלן מאוניברסיטת דארטמות' החוקר את נושא החינוך, טוען כי המחקר החדש מרתק ובעל חשיבות פוטנציאלית. "תמיד היה חשש שחינוך לא מיתרגם לרווחים בעתיד", אומר סטייגר, "אך המחקר הזה מלמד אותנו שהוא כן ושפקט ההתפוגגות מטעה, במובן מסוים".

צ'טי ועמיתיו - שאחד מהם, עמנואל סאז, זכה באחרונה בפרס על שם ג'ון בייטס קלארק המוענק לכלכלנים מתחת לגיל 40 שתרמו למדע הכלכלה - העריכו כי גנת מצוינת בגן חובה עשויה

להיות שווה כ-320 אלף דולר בשנה. סכום זה הוא התוספת בשכר שירוויחו כל התלמידים בגן בכל שנה במשך הקריירה שלהם הודות לחינוך שיקבלו ממנה. הערכה זו לא מביאה בחשבון יתרונות חברתיים כמו מצב בריאותי ואזור בעל שיעור פשיעה נמוך יחסית.

כמובן שגננות לא יתחילו להרוויח 320 אלף דולר בשנה בעתיד הקרוב, אך מנהלי בתי הספר יכולים לעשות יותר מכפי שהם עושים כיום כדי לתגמל את העובדים. הם יכולים לשלם למורים הטובים שלהם יותר, כפי שתעשה בקרוב העיר פיטסבורג, ולהעניק להם את התמיכה שלה הם זקוקים. מנהלים יכולים לפטר את הגננות הגרועות ביותר, כפי שעשתה בשבוע שעבר האחראית על החינוך בושינגטון העיר, מישל רי. בתי הספר גם יכולים לוודא כי המבחנים הסטנדרטיים יבחנו מיומנויות אמיתיות ואת איכות הגננות, כפי שדרשו איגודי המורים.

בהתחשב בלחצים התקציביים הקיימים כיום בארה"ב, יתקשו הרשויות למצוא את התקציבי הדרוש לתוכניות חדשות. ואולם מדובר בסיבה מצוינת להפנות את המשאבים המצומצמים שלנו להשקעות שהתשואה עליהן לא תתפוגג.